



# PRENOSNIK

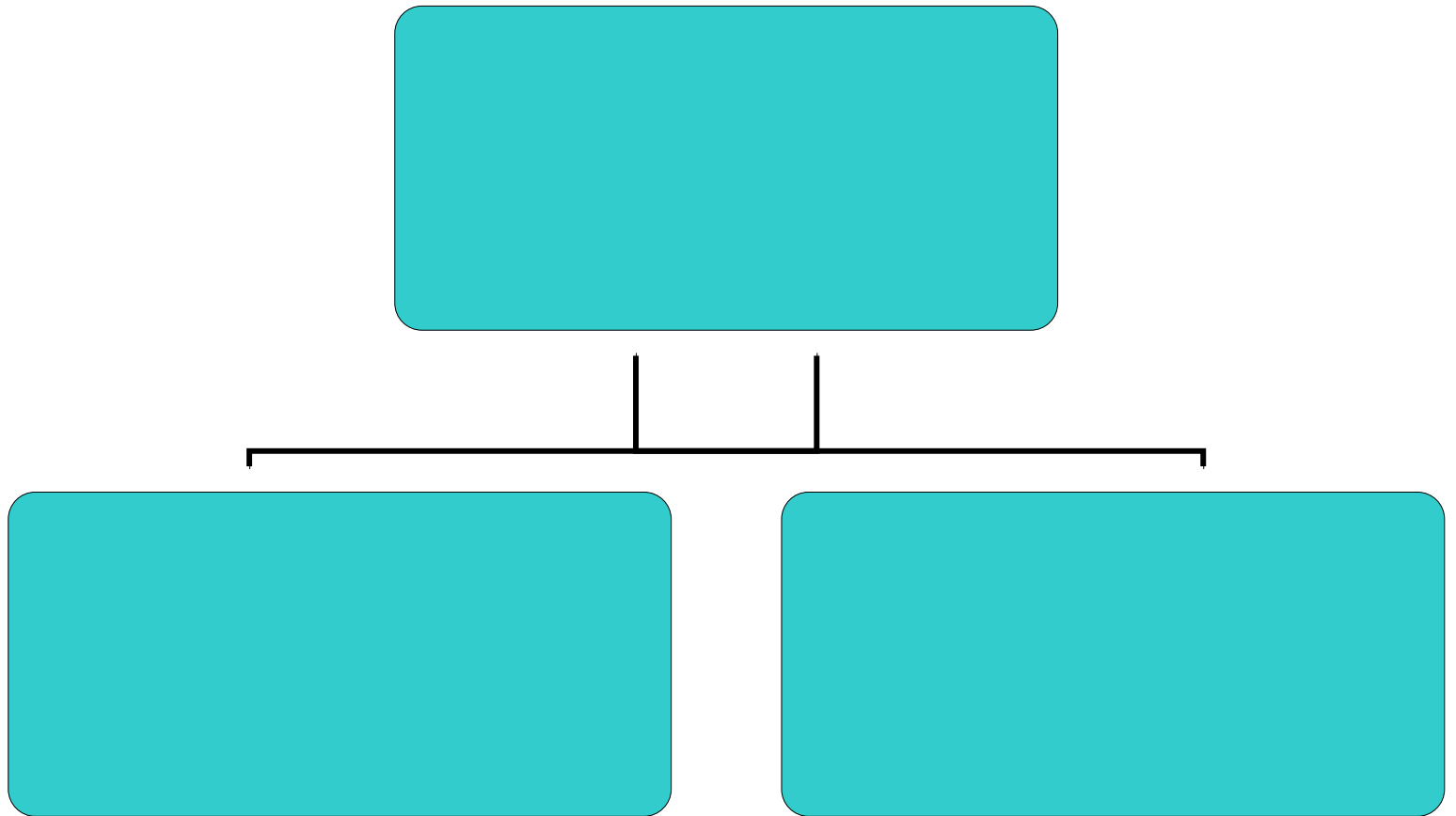
---

## Slušni prenosnik

- samoglasniki
- soglasniki
- dodana so nekatera pravila vidnega prenosnika

# DEJAVNIKI SPOROČANJA

---



# SAMOGLASNIKI

---

- vseh je 8
- vsi so :
  - zveneči
  - ustni
  - enoglasniški
- so **nosilci zlogov** v besedi
- v besedi so **naglašeni** ali **nenaglašeni**
- mesto naglašenega samoglasnika včasih zaznamujejo **naglasna znamenja**
- glede na trajanje so samoglasniki **dolgi** ali **kratki**

# ZLOGI V BESEDI

---

Besede so glede na število zlogov:

## enozložne

kaj, kje, pot, stol,  
stric, miš, red ...

## trizložne ali večzložne

pradedek, hišica,  
stanovanje,  
kosmatinec, nakupovati

...

## dvozložne

miza, komu,  
zakaj, dela, teta

...

## nezložne

k/h, s/z, v ...

# NAGLAS

## BESEDE GLEDE NA NAGLAS

### NAGLASNICE

### BREZNAGLASNICE

#### enonaglasnice

- enozložne besede
- večzložne besede

#### večnaglasnice

- večzložne besede

- **vezniki** /in, pa, ter ... /
- **predlogi** /pred, nad ... /
- **glagol *biti*** /sem, si, je/
- **naslonske oblike osebnih zaimkov** /ga, mu, je, ji, jo ... /

# NAGLAŠENI SAMOGLASNIKI

---

- so tisti, ki jih v besedi izgovorimo **glasneje** in z **večjo močjo** kot druge
- **ENOZLOŽNE BESEDE** so naglašene (ali pa tudi ne – breznaglasnice): naglašen je en zlog: *ka**j**, re**s**, bo**j**, mi**t**, r**ž** ...* > **enonaglasnice**
- **VEČZLOŽNE BESEDE** so naglašene (so **enonaglasnice** ali **večnaglasnice**): *po**d**predse**d**nik, avto**c**esta, pra**d**ede**k** ... ; de**ž**nik, š**o**lski ...*

# NENAGLAŠENI SAMOGLASNIKI

---

- so izgovorjeni tiše
- tonska višina se ne loči od izgovora sosednjih samoglasnikov v besedi:  
*mišljenje, sosedstvo, nakupovati, znanstvenik ...*

# TRAJANJE SAMOGLASNIKOV

---

## samoglasniki



```
graph TD; A[samoglasniki] --> B[dolgi]; A --> C[kratki];
```

### dolgi

- izgovor traja daljši čas
- dolgi so lahko:  
***i, u, e, o, ε, ô, a***

### kratki

- izgovor traja krajši čas
- nenaglašeni samoglasniki so vedno kratki, to pa so:  
***i, u, ə, ε, ô, a***



# NAGLASNA ZNAMENJA

poimenovanje naglasnega znamenja	kaj zaznamuje
○ <b>strešica:</b> ^	<ul style="list-style-type: none"><li>○ mesto naglasa</li><li>○ dolžino samoglasnika</li><li>○ širino e in o</li></ul>
○ <b>ostrivec:</b> ´	<ul style="list-style-type: none"><li>○ mesto naglasa</li><li>○ dolžino samoglasnika</li></ul>
○ <b>krativec:</b> `	<ul style="list-style-type: none"><li>○ mesto naglasa</li><li>○ kračino samoglasnika</li></ul>

# POSEBNOSTI V IZGOVORU SAMOGLASNIKOV - polglasnik

## POLGLASNIK GOVORIMO:

- ✓ če samoglasnik iz govora izgine ali se vrine:
  - ✓ pes - psa hiter - hitra
  - ✓ okna - oken

- ✓ če se med soglasnika v podstavi vrine samoglasnik ali se pojavi a:
  - ✓ pismo - pisemski
  - ✓ pes - pasji, tenek - tanjši ...

- ✓ v besedah s pripono -ec:
  - ✓ jezdec
  - ✓ pisec

- ✓ pred -r, ki ni ob samoglasniku:
  - ✓ rjav, trd, krt, prt

- ✓ ob korenih, ki si jih moramo zapomniti:
  - ✓ pečka, čebela, dež

- ✓ namesto neobstoječega polglasnika se pred -j vriva -i:
  - ✓ ladja - ladij - ladijski
  - ✓ okolje - okolij
- ✓ včasih je pred -v namesto polglasnika -o:
  - ✓ Litva - Litovski

# ZAPISOVANJE POLGLASNIKA

---

○ če polglasnik izgovarjamo **pred -r**, ki mu **sledi soglasnik**, ga ne zapisujemo s posebno črko:

- ministrski
- decembrski
- krt
- vrt
- vetrc

# SOGLASNIKI

## ZVOČNIKI

- m
- n
- l
- r
- v
- j

## NEZVOČNIKI

### zveneči

- b .....
- d .....
- g .....
- z .....
- ž .....
- (dž)

### nezveneči

- p c
- t č
- k f
- s h
- š

# ZVOČNIKI

---

- vsi so **zveneči**
- vsi, razen M in N so **ustni**
- **M** in **N** sta **nosnika**
- v govoru se prilagajajo glasovnemu okolju > **glasovne različice**
- vse najdemo v besedi **mlinarjev**

# GLASOVNE RAZLIČICE ZVOČNIKOV

## **m in n:**

- × m+f: nimfa, simfonija
- × n+k/g/h: Anka, Angela, Anhovo ...
- × n+j: vonj, konj, Sonjin

## **v:**

- × pred premorem=[ɤ]: siv, nov
- × pred samoglasnikom=[v]: voda
- × pred soglasnikom:
  - × za samoglasnikom=[ɤ] navkljub, navpično, zavpiti
  - × ne za samoglasnikom=[w/ ]: krvnička, vzpon, vsak, vsi

## **l:**

- × mehčani: poljski
- × l+soglasnik=[u]: čoln, dolg
- × del. na -l=[u]: plesal
- × ə+l=[u]: topel

# NEZVOČNIKI

---

- vseh je 15
- vsi so **ustni**
- nekateri so parni (**zvenečnost** – **nezvenečnost**), drugi ne
- parni nezvočniki se v govoru **premenjujejo po zvenečnosti**, če jim sledi nezvočnik
- vsi **nezveneči nezvočniki** so zbrani v besedni zvezi ***ta suhi škafec pušča***

# PREMENE NEZVOČNIKOV PO ZVENEČNOSTI

premene zvonečih

premene nezvonečih

➤ **zvoneči nezvočnik (ZN) + nezvoneči nezvočnik (NN) = NN**

- slad**k**or > sla[t]kor
- pred**s**ednik > pre[t]sednik; **ts > c**
- ded**k**a

➤ **zvoneči nezvočnik na koncu besede = NN**

- rad**d** > ra[t]
- mo**ž**, rob**b**, rad**d**, mraz**z**

➤ **NN+ZN = ZN**

- gla**s**ba > gla[z]ba
  - svat**b**a > sva[d]ba
  - ri**s**ba



# UTRJEVANJE – slušni prenosnik

---

V povedi *Ko nam mladim omenijo šolo, se nam po glavi pletejo različne misli: učenje, gore domačih nalog ali pa se nam pred očmi odvrtijo vsi tisti sončni popoldnevi, ki smo jih preživali za domačimi zidovi med zvezki in knjigami* določite vse zahtevane kategorije.

1. po vrsti izpišite vse samoglasnike in soglasnike zadnjim petim besedam v povedi
2. prvim dvanajstim besedam določite število zlogov in jih razporedite v 4 skupine
3. poved zaznamujte z naglasnimi znamenji in določite, koliko naglasov je v posamezni besedi
4. besedam *različne, pletejo, domačimi* določite dolge in kratke samoglasnike
5. iz besed *popoldnevi, nam, knjigami* izpišite vse zveneče glasove (v pravilnem zapovrstju)
6. iz besed *mladim, učenje, sončni, preživali, zvezki* izpišite vse ZN, NN, zvočnike
7. poiščite vse glasovne različice zvočnikov in nezvočnikov